

**KURT
VONNEGUT**

**ŞAMPİYONLARIN
KAHVALTISI**

ROMAN

ÇEVİRİ: CEM AKAŞ

♥ can
modern

ŞAMPİYONLARIN KAHVALTISI

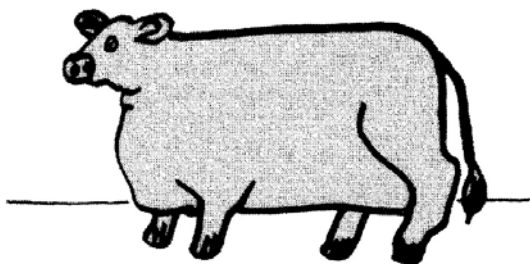

YA DA

GOODBYE
BLUE
MONDAY!

ELVEDA DERTLİ PAZARTESİ!

Can Modern

Şampiyonların Kahvaltısı ya da Elveda Dertli Pazartesil, Kurt Vonnegut

İngilizce aslından çeviren: Cem Akış

Breakfast of Champions

İlk baskı: Delacorte Press, 1973

Bu kitapta kullanılan baskı: Dial Press, 2011

© 1973 ve 2002, Kurt Vonnegut Jr. tarafından yenilenmiştir.

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: E Yayınları, 1975

Can Yayınları'nda 1. basım: Mayıs 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 10 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-5108-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750751080

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KURT VONNEGUT
ŞAMPİYONLARIN
KAHVALTISI

YA DA
ELVEDA DERTLİ PAZARTESİ!

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Cem Akaş

♥can

Kurt Vonnegut'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları

Allah Senden Rız Olun Bay Rosewater, 2015

Mavi Sakal, 2015

Galápagos, 2016

Kör Nişancı, 2016

Maymun Evine Hoş Geldiniz, 2016

Mezbaha Beş, 2021

Kedi Beşği, 2021

KURT VONNEGUT, JR., 1922 tarihinde Indiana, Indianapolis'te Alman asıllı bir anne babanın oğlu olarak dđnyaya geldi. Cornell Üniversitesi'nde biyokimya okudu, yirmi yaşındayken orduya yazıldı ve Batı Cephesi'ne gönderildi. Neredeyse gider gitmez Almanlara esir düştü ve savaş tutsağı olarak Dresden'e yollandı. Müttefiklerin bu kenti bombalaması 60.000 sivilin ölümüne sebep olmuştur; Vonnegut fabrika olarak kullanılan bir mezbananın yeraltındaki et dolabına sığınmış olduğu için kurtuldu. Hayat boyunca peşini bırakmayan bu deneyimi sonunda *Mezbaha Beş* (1969) adlı başyapıtına dönüştürecekle ve hayat boyu savaş karşıtı söylemlerini sürdürecekti. Savaştan sonra General Electric Company'de reklamcılık yaptı ve öyküler yazmaya başladı. Arka arkaya yazdığı *Titan'ın Sirenleri* (1959), Soğuk Savaş siyasetini antropolojik bir gözle hicveden *Kedi Beşiği* (1963), *Allah Senden Razı Olsun Bay Rosewater* (1965) ve *Mezbaha Beş* sayesinde Vonnegut döneminin en ünlü yazarlarından biri oldu. En renkli romanlarından biri sayılabilecek *şampiyonların Kahvaltısı*'nda (1974) Amerikan Rüyası'nı tipik kara mizahıyla eleştiriyordu. Bu dönemdeki diğer büyük yapıtları arasında *Kör Nişancı*, *Mavi Sakal* ve *Kodes Kuşu* sayılabilir. Vatandaşlık ve azınlık hakları, nükleer silahların denetimi ve ekoloji hem edebiyatında hem de edebiyat dışı faaliyetlerinde sürekli gündeminde oldu. Vonnegut, 2007'de New York'ta öldü. Adı 25399 numaralı asteroide verildi.

CEM AKAŞ, 1968'de Mannheim'da doğdu. Kimya mühendisliği, siyaset bilimi ve Türkiye tarihi eğitimi aldı. Yayıncı olarak çalışmanın yanı sıra, roman, öykü ve deneme yazıyor, Woody Allen'dan Sir James Frazer'a, J.D. Salinger'dan Hanif Kureishi'ye kadar çeşitli yazarların yapıtlarını çeviriyor. Başlıca çevirileri: *Kendi Yazdıkları* (John Lennon, 1991), *Kalp Taşları* (Ruth Rendeli, 1991), *Böyle Yaşıyoruz Artık* (Susan Sontag, 1995), *Orta Sıklet Evlilik* (John Irving, 1996), *Eşsiz Hazlar* (Harry Mathews, 2000), *Borges'in Evinde* (Alberto Manguel, 2002), *Düşünce ve Tartışma Özgürlüğü Üzerine* (John Stuart Mill, 2019).

Büyük Buhran sırasında,
Indianapolis'te beni sakinleştiren
Phoebe Hurty'nin anısına.

Beni sınıdığında,
altın gibi çıkacağım.
“Eyüp”¹

1. Eski Ahit, “Eyüp”, 23:10. (Y.N.)

Önsöz

“Şampiyonların Kahvaltısı” ifadesi, General Mills, Inc.’in kahvaltılık gevreği ürününde kullanılmak üzere tescil ettirdiği bir marka. Bu kitabın adında aynı ifadenin kullanılması, General Mills’le bir bağlantıyı ya da bu şirketin sponsorluğunu göstermeyi amaçlamıyor, onların kaliteli ürünlerini kötülemeyi de hedeflemiyor.

◆ Bu kitabın adandığı kişi olan Phoebe Hurty, hani denir ya, artık aramızda değil. Büyük Buhran’ın sonlarına doğru onunla tanıştığımda Indianapolis’li bir duldu. Ben on altı filandım. O kırk gibiydi.

Zengindi ama yetişkin yaşamı boyunca hafta içi her gün işe gitmişti, o yüzden bunu yapmayı sürdürdü. Aşk acısı çekenlere öğütler verdiği, akli başında ve komik bir köşesi vardı *Indianapolis Times* gazetesinde, bu da iyi bir gazeteydi ama artık çıkmıyor.

Çıkmıyor.

Phoebe Hurty babamın tasarımını yaptığı bir binada hala varlığını sürdüren William H. Block Company adlı çok katlı mağazanın reklam metinlerini yazıyordu. Yaz sonu hasır şapka indirimi ilanı için şu metni yazmıştı: “Fiyatları o kadar uygun ki bunları atınıza yedirebilir, çıkanları güllerinize serpebilirsiniz.”

◆ Phoebe Hurty, genç giysilerine yönelik reklamların metinlerini yazmam için beni işe aldı. Övdüğüm giysileri giymem gerekiyordu. Bu da işin bir parçasıydı. Benim yaşlarımdaki iki oğluyula da arkadaş oldum. Sürekli onların evinde takılıyordum.

Benimle ve oğullarıyla konuşurken açık saçık laflar söylerdi, hatta kız arkadaşlarımızı getirdiğimizde onlara da. Komik kadındı. Özgürleştiriciydi. Yalnızca cinsel konularda değil, Amerika tarihi ve ünlü kahramanlar hakkında, refahın dağılımı hakkında, okul hakkında, her şey hakkında terbiyesiz olmayı öğretti bize.

Şimdi hayatımı terbiyesizlikle kazanıyorum. Beceriksizim bu işte. Phoebe Hurty'de o kadar zarif duran terbiyesizliği taklit etmeye çalışıyorum sürekli. Şimdi düşünüyorum da, o zamanlar onun zarif olması, benim bugün zarif olmamdan daha kolaydı, Büyük Buhran'ın ruh hali öyleydi. Pek çok Amerikalının o zamanlar inandığı şeye o da inanıyordu: Refah gelindiğinde ülkenin mutlu ve adil ve akılcı olacağına.

Bu sözü hiç duymuyorum artık: *Refah*. Eskiden *Cennet* ile eşanlamlıydı. Phoebe Hurty de önerdiği terbiyesizliğin, bir Amerikan cennetini biçimlendireceğine inanabiliyordu.

Bugün onun terbiyesizliği moda oldu. Ama hiç kimse yeni bir Amerikan cennetine inanmıyor artık. Phoebe Hurty'yi bayağı özlüyorum.

◆ Bu kitapta sözünü ettiğim şüpheye, yani insanların birer robot, birer makine olduğu şüphesine gelince: Frengi olarak bilinen hastalığın son safhasından, yani *locomotor ataxia*'dan¹ mustarip insanlar, çoğunlukla da erkekler, ben çocukken Indianapolis kent merkezinde ve sirk kalabalıklarında sık sık karşılaşılan görüntülerdi.

Bu insanlar ancak mikroskopla görülebilen etobur küçük tirbuşonların istilası altındaydı. Bu tirbuşonlar kurbanlarının omurları arasındaki etleri yiyip bitiriyor, omurlar da birbirine

1. İnsanın bedensel hareketlerini kontrol edememesi. Frenginin belirtilerinden biridir. (Y.N.)

kaynıyordu. Frengi hastaları korkunç derecede soylu görünüyordu – dimdik duruyorlardı, gözleri dosdoğru ileri bakıyordu.

Bunlardan birini bir defasında Meridian ve Washington caddelerinin köşesindeki kaldırımda gördüm, babamın tasarladığı ve tepeden sarkan bir saatin altında duruyordu. Bu kavşağı şehrin yerlileri *Amerika Kavşağı* adıyla bilirdiler.

Bu sifilisli adam orada, Amerika Kavşağı'nda derin derin düşünüyordu, onu kaldırımdan indirip Washington Caddesi'nin karşısına geçirmesi için bacaklarına söz geçirmeye çalışıyordu. İçeride boşta çalışan küçük bir motoru varmış gibi hafifçe zangırdadı. Sorunu şuydu: Bacaklarına giden emirlerin kaynağı olan beyni, tirbuşonlar tarafından canlı canlı yenmekteydi. Emirleri taşıyacak olan kablolar tamamen yalıtımsız kalmıştı ya da yenmişti. Hattaki şalterler de kapalı ya da açık olarak kaynamış durumdaydı.

Bu adam çok çok ihtiyar bir adama benziyordu ama belki de yalnızca otuz yaşındaydı. Düşündükçe düşünüyordu. Sonra da bir kabare kızı gibi iki defa tekme attı.

Çocuk halimle bana kesinlikle bir makine gibi görünmüştü.

◆ İnsanları kauçukumsu dev test tüpleri olarak da düşünüyorum bazen, içlerinde bir sürü kimyasal reaksiyon oluyor. Çocukken guatr hastası çok insan görürdüm. Bu kitabın kahramanı olan ve Pontiac bayiliği yapan Dwayne Hoover da görürdü. Bu mutsuz Dünyalıların tiroit bezleri öyle şişmişti ki boğazlarında dolmalık kabak yetişiyor gibiydi.

Sonra anlaşıldı ki normal bir hayat sürdürebilmeleri için yapmaları gereken tek şey, her gün bir gramın yüz binde biri kadar iyot tüketmekti.

Annem uyuyabilsin diye aldığı kimyasallarla beynini mahvetmişti.

Kafam bozulduğunda ben de küçük bir hap alıyorum, keyfim yeniden yerine geliyor.

Falan filan.

Yani romanım için bir karakter yaratırken, kablolama hatası yüzünden ya da o gün aldığı ya da almayı ihmal ettiği

mikroskobik miktardaki kimyasallar yüzünden böyle olduğunu söylemeye çok teşneyim.

◆ Peki ben ne düşünüyorum bu kitap hakkında? Boktan hissediyorum, ama kitaplarım hakkında kendimi hep boktan hissedirim. Bir defasında arkadaşım Knox Burger ağır aksak ilerleyen bir roman hakkında, "... sanki Philboyd Studge¹ yazmış gibi," demişti. Yazmaya programlanmış olduğumu hissettiğim bir şey yazarken ben de Philboyd Studge olduğumu düşünürüm.

◆ Bu kitap benim kendime ellinci doğum günü armağanım. Damın bir yamacını tırmanmışım da sırtından öbür yana geçiyormuş gibi hissediyorum.

Elli yaşında çocukça davranmaya, "Yıldız Bezeli Sancak" adı verilen Amerikan bayrağına hakaret etmeye, keçeli kalemle Nazi bayrağı, göt deliği ve başka bir sürü şeyi çiziktirmeye programlanmışım. Bu kitap için yaptığım çizimlerin uygunluk düzeyi hakkında bir fikir versin diye şuraya göt deliği çizimimi koyayım:

Bence kafamın içindeki çöpü temizlemeye çalışıyorum – göt deliklerini, bayrakları, donları. Evet – bu kitapta bir don çizimi de var. Diğer kitaplarımdaki karakterleri de atıyorum. Artık kukla gösterisi yapmayacağım.

1. Saki'nin öykü kahramanı Filboid Studge'a bir gönderme. (Ç.N.)

Galiba bu hasarlı gezegende bundan elli yıl önce doğduğumdaki kadar boş olmasına çalışıyorum kafamın.

Bu belki de çoğu beyaz Amerikalının ve onları taklit eden beyaz olmayan Amerikalıların yapması gereken bir şey. Her halükârda başkalarının kafama soktuğu şeyler birbirleriyle uyumlu değil, çoğunca faydasız ve çirkin, birbiriyle orantısız, kafamın dışında gerçekte olduğu haliyle hayatla da orantısız.

Beynimin içinde kültür ya da insani bir uyum yok. Kültürsüz daha fazla yaşayamayacağım.

◆ Yani bu kitap, zaman içinde on bir kasım bin dokuz yüz yirmi ikiye doğru yolculuk ederken omzumun üzerinden attığım çöplerle, atıkla dolu bir kaldırım.

Geçmişe doğru yolculuğumda on bir kasımın –rastlantı sonucu doğum günümün– *Ateşkes Günü* olarak adlandırılan kutsal bir gün olduğu zamanlara geleceğim. Ben çocukken, Dwayne Hoover da çocukken, Birinci Dünya Savaşı'na katılmış bütün ulusların halkları, on birinci ayın on birinci günü olan Ateşkes Günü'nün on birinci saatinin on birinci dakikasında saygı duruşunda bulunurdu.

Bin dokuz yüz on sekiz yılının o dakikasında milyonlarca insan birbirini katletmeyi bıraktı. Tam o dakikada savaş alanlarında olan ihtiyar adamlarla konuştum. Hepsi de bir şekilde o ani sessizliğin Tanrı'nın Sesi olduğunu söyledi bana. Yani aramızda Tanrı'nın insanlığa doğrudan konuştuğunu hatırlayan birileri hala var.

◆ Ateşkes Günü daha sonra Muharipler Günü'ne dönüştü. Ateşkes Günü kutsaldı. Muharipler Günü değil.

O yüzden Muharipler Günü'nü omzumun üstünden atacağım. Ateşkes Günü'nü tutacağım. Kutsal hiçbir şeyi atmak istemiyorum.

Başka ne kutsal? Ah, *Romeo ve Juliet* mesela.

Ve müziğin tamamı.

Philboyd Studge

1. Bölüm

Hızla ölmekte olan bir gezegende yalnız, sıksa ve oldukça yaşlı iki beyaz adamın karşılaşmasının hikayesi bu.

Bunlardan biri, Kilgore Trout adında bir bilimkurgu yazarıydı. O sıralarda bir hiçti ve hayatının bitmiş olduğunu düşünüyordu. Yanılıyordu. Bu karşılaşmanın sonucu olarak tarihin en sevilen ve saygı duyulan insanların dan biri haline geldi.

Karşılaştığı insansa Dwayne Hoover adında bir otomobil bayisi, bir *Pontiac* bayisiydi. Dwayne Hoover de lirmek üzereydi.

► Dinle:

Trout ve Hoover, kısaca *Amerika* denen Amerika Birleşik Devletleri'nin vatandaşıydı. Milli marşları, ciddiye almaları beklenen başka pek çok şey gibi tamamen abuk sabuk bir şeydi ve şöyleydi:

*Günbatımının son parıltısında öyle gururla
çektığımızı göndere
Şafağın ilk ışığında görebiliyor musun söyle,*

*Tehlikelerle dolu savaşta gözlediğimiz siperlerin
üstünde*

*Cesurca dalgalanan geniş şeritlerini ve parlak
yıldızlarını öyle?*

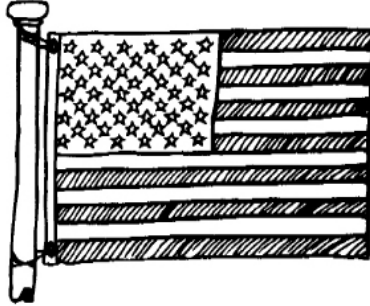
*Roketlerin kızıl alevi, havada patlayan bomba-
lar,*

*Bayrağımızın gecenin içinde hala orada olduğu-
nu kanıtlar.*

*Yıldız bezeli sancak hala dalgalanıyor mu söyle,
Hür insanların memleketi, cesurların yuvası
üstünde?*

Evrende bir katrilyon ulus vardı, ama Dwayne Hoover ve Kilgore Trout'un üyesi olduğu ulustan başka, soru işaretleri serpiştirilmiş bir zırvadan ibaret bir milli marşı olan yoktu.

Bayrakları şuna benziyordu:

Bu bayrak hakkında uluslarının şöyle bir yasası vardı, gezegendeki başka hiçbir ulusun böyle bir yasası yoktu: “*Bayrak hiçbir kişi ya da şey için indirilemez.*”

Bayrak indirmek dostça ve saygılı bir selamlama biçimiydi, bir sopanın ucundaki bayrağı yere daha yakın

bir konuma getirmekten ve sonra tekrar yukarı çekmek-
ten ibaretti.

◆ Dwayne Hoover ve Kilgore Trout'un ulusunun sloganı şuydu ve kimsenin artık konuşmadığı bir dilde, *çoktan, bire* anlamına geliyordu: "*E pluribus unum.*"

İndirilemez bayrak çok güzeldi, milli marşla boş slogan da pek dert olmayabilirdi, eğer şu olmasaydı: O kadar çok vatandaş o kadar görmezden geliniyor ve aldatılıyor ve hakarete uğruyordu ki yanlış ülkede ve hatta yanlış gezegende olabileceklerini, korkunç bir hata yapılmış olduğunu düşünüyorlardı. Milli marşları ve sloganları adaletten ya da kardeşlikten ya da umuttan ya da mutluluktan bahsetseydi, onları bir şekilde topluma ve toplumun gayrimenkulüne davet etseydi onlar için biraz yatıştırıcı olabilirdi.

Ülkelerinin temelleri hakkında ipucu bulmak için kağıt paralarına bakarlarsa, bir dolu barok saçmalık arasında, tepesi kesilmiş ve yerine ışıklar saçan bir göz yerleştirilmiş bir piramit görürlerdi, şunun gibi:

GELİN GÖRÜN, SİZ DE AKLINIZI KAÇIRACAKSINIZ!

Amerika'yı, insanların gerçek hayattan bu kadar uzak olduğu, tehlikeli ve mutsuz bir ülke yapan şeyi anlayınca, hikaye anlatmayı bırakmaya karar verdim. Hayat hakkında yazacaktım. Her insan, bir diğeriyle tam olarak aynı ölçüde önemli olacaktı. Bütün gerçeklere eşit ağırlık verilecekti. Hiçbir şey dışarıda bırakılmayacaktı. Başkası düzen getirsin kaosa. Ben tam tersine düzene kaos getirecektim, ki bunu da yaptım bence.

Başarılı oto galerisi sahibi Dwayne Hoover, şiddetli bir orta yaş krizine girmek üzere. Farkında değil, ama değeri bilinmemiş bilimkurgu yazarı Kilgore Trout kendisine doğru ilerliyor. Çok geçmeden karşı karşıya geldiklerinde, onları çok önemli bir misafir bekliyor olacak. *Şampiyonların Kahvaltısı*, zenginleşen Amerikan toplumunun zihnini cinsellik, siyaset, savaş ve daha fazla tüketimle bombardımana tutan kitlesel medyayı alaya alan karnaval niteliğinde bir şaheser.

#vonnegut #tüketimtoplumu #kitleselmedya #delilik #şiddet

"VOLTAIRE CERİ DÖNMÜŞ DE PLASTİKTEN, TEK KULLANIMLIK BİR AMERİKA'NIN DEHŞETİYLE DALGA GEÇİYOR GİBİ."
THE SUNDAY TIMES

